

Skal en motorkøretøjsforsikring dække en skade forvoldt uden for færdselslovens almindelige anvendelsesområde?

Højesteret har for nylig afsagt dom i den såkaldte "brandbilsag". Det centrale spørgsmål i sagen var, om udgifter til forsørgertabserstatning, der blev afholdt som følge af en brandbils påkørsel af en brandmand under slukning af en markbrand, skulle dækkes under brandbilens lovpligtige motorkøretøjsforsikring, eller om brandvæsenets erhvervsansvarsforsikring skulle dække forholdet. Hvor Østre Landsret fandt, at erhvervsansvarsforsikringen skulle dække udgifterne til forsørgertabserstatning, kom Højesteret frem til det modsatte resultat og fastslog, at udgifterne skulle afholdes endeligt af motorkøretøjsforsikringen.

SAGEN KORT

I forbindelse med at Østjyllands Brandvæsen var ude for at slukke en markbrand, afgik en brandmand ulykkeligtvis ved døden, da en brandbil bakkede ind i vedkommende.

Som motorkøretøjsforsikringsselskab for Østjyllands Brandvæsen udbetalte Topdanmark Forsikring forsørgertabserstatning til den afdødes enke, hvorefter Topdanmark Forsikring videreførte kravet mod Gjensidige Forsikring, hos hvem brandvæsenet havde tegnet en erhvervsansvarsforsikring.

Topdanmark Forsikring gjorde blandt andet gældende, at skaden indtrådte, mens brandbilen var i brug som arbejdsredskab, hvorfor erhvervsansvarsforsikringen tegnet hos Gjensidige Forsikring derfor også skulle dække tabet.

Gjensidige Forsikring afviste imidlertid kravet, hvorefter Topdanmark Forsikring indledte en sag ved domstolene.

Det centrale spørgsmål i sagen, der blev anlagt ved Retten på Frederiksberg, men efterfølgende henvist til Østre Landsret, var, om motorkøretøjsforsikringen tegnet hos Topdanmark Forsikring skulle dække udgifterne til forsørgertabserstatning, eller om udgifterne skulle dækkes af Gjensidige Forsikring, hos hvem brandvæsenet havde tegnet en erhvervsansvarsforsikring.

PARTERNES ANBRINGENDER

Under sagen for såvel Østre Landsret som Højesteret var der mellem parterne enighed om, at ulykken skete uden for færdselslovens almindelige anvendelsesområde, da der var tale om kørsel på en mark, jf. færdselslovens § 1.

Gjensidige Forsikring anførte for landsretten, at der ikke var tvivl om, at skaden efter hidtil gældende ret skulle dækkes under erhvervsansvarsforsikringen. Efter Gjensidige Forsikrings vurdering kunne denne retstilstand dog ikke opretholdes som følge af EU-Domstolens fortolkning af Motorkøretøjsforsikringsdirektivet, der primært er implementeret i dansk ret ved færdselsloven.

Gjensidige Forsikring henviste i den forbindelse til EU-Domstolens praksis, hvor EU-Domstolen blandt andet i Vnuk-dommen (sag C-162/13, som kan læses her) – og i senere praksis – har fastslået, at enhver skade forvoldt af et køretøj indenfor køretøjets almindelige anvendelse som motorkøretøj er – og skal være – omfattet af den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer, uanset om køretøjet udfører en arbejdsopgave på skadestidspunktet.

Topdanmark Forsikring gjorde heroverfor gældende, at ulykkesstedet ikke var omfattet af færdselslovens geografiske område, og at der dermed ikke var tale om en ulykke omfattet af færdselslovens regler om erstatning og forsikring. Derudover gjorde Topdanmark Forsikring gældende, at brandbilen på skadestidspunktet var i brug som et arbejdsredskab i forbindelse med udførelsen af slukningsarbejdet. Ifølge Topdanmark Forsikring var der således ikke tale om almindelig færdsel, hvorfor erhvervsansvarsforsikringen måtte dække tabet. For så vidt angår Vnuk-dommen, som Gjensidige Forsikring påberåbte sig, gjorde Topdanmark Forsikring gældende, at de to situationer adskilte sig, da sagen omhandlede kørsel på en gårdsplads, som måtte være mere tilgængelig end en mark.

Topdanmark Forsikring henviste til EU-domstolens dom i Rodrigues de Andrade-sagen (sag C-514/16, som kan læses her), hvor en landbrugstraktor forvoldte skade på et landbrugsareal i forbindelse med, at den var i brug til at udføre en arbejdsopgave. I Rodrigues de Andrade-sagen fremhævede EU-Domstolen, at Motorkøretøjsdirektivet ikke skulle forstås således, at situationer, hvor en landbrugstraktor er involveret i en ulykke, er omfattet, når dens vigtigste funktion på ulykkestidspunktet ikke var at tjene som transportmiddel, men som arbejdsmaskine.

ØSTRE LANDSRETS DOM

Landsretten bemærkede indledningsvis – og i overensstemmelse med parternes anbringender for landsretten – at stedet, hvor ulykken indtraf, ikke var omfattet af færdselslovens bestemmelser om den lovpligtige ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer.

Dernæst gennemgik landsretten EU-Domstolens praksis, hvorefter landsretten fandt, at motorkøretøjsforsikringsdirektivets artikel 3, stk. 1, om lovpligtig ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer indebærer, at en situation som den omhandlende, hvor køretøjet bruges i overensstemmelse med dets brug som transportmiddel, skal være dækket af en lovpligtig ansvarsforsikring. Undtaget fra dette var ifølge landsretten kun tilfælde, hvor køretøjets vigtigste funktion var at tjene som arbejdsmaskine.

Landsretten fandt imidlertid, at det ville være i strid med færdselslovens anvendelsesområde, hvis færdselslovens regler om erstatning og forsikring også skulle omfatte tilfælde, som ellers ikke ville være omfattet af færdselslovens anvendelsesområde.

På denne baggrund fandt landsretten, at udgifterne til forsørgertabserstatning ikke skulle dækkes af den lovpligtige ansvarsforsikring, da det ville være contra legem (i strid med dansk ret) at pålægge Topdanmark Forsikring at skulle dække tabet, da gældende EU-ret i så fald ville blive tillagt direkte virkning i en tvist mellem to private parter. Derimod nåede landsretten frem til, at Gjensidige Forsikring som erhvervsansvarsforsikring skulle dække tabet for udgifter til forsørgertabserstatning.

Landsrettens dom kan læses her.

HØJESTERETS DOM

Gjensidige Forsikring ankede landsrettens dom til Højesteret og gjorde for Højesteret gældende, at motorkøretøjsforsikringen ikke var begrænset til at omfatte skade forvoldt indenfor færdselslovens område, da det ikke fremgik af forsikringsbetingelserne, at dækningen var begrænset til færdselslovens område.

Derudover fremhævede Gjensidige Forsikring for Højesteret, at erhvervsansvarsforsikringen undtog dækning af ansvar for skade forvoldt ved sikredes benyttelse af motordrevet køretøj.

Hvor landsretssagen i høj grad angik fortolkningen og forståelsen af Motorkøretøjsforsikringsdirektivet, omhandlede sagen for Højesteret derimod i langt højere grad fortolkningen og forståelsen af henholdsvis Topdanmark Forsikring og Gjensidige Forsikrings forsikringsbetingelser.

Højesteret bemærkede indledningsvist, at erhvervsansvarsforsikringen tegnet hos Gjensidige Forsikring som udgangspunkt ikke dækker skade forvoldt ved sikredes, dvs. Østjyllands Brandvæsens benyttelse af motorkøretøjer. Dette udgangspunkt skulle dog fraviges i det omfang, at ansvaret ikke var omfattet af en motorkøretøjsforsikring, når køretøjet var i brug som arbejdsredskab.

Spørgsmålet for Højesteret var derfor, om motorkøretøjsforsikringen var i dækning for den indtrådte skade, selvom skaden var indtrådt på et område, der ikke var omfattet af færdselslovens almindelige anvendelsesområde (hvilket parterne var enige om).

Højesteret fandt, at det i Topdanmark Forsikrings forsikringsbetingelser ikke var anført, at forsikringen kun dækkede skader, der indtrådte på steder, hvor færdselsloven gælder.

Herudover fastslog Højesteret, at motorkøretøjsforsikringens betingelser måtte forstås således, at en skade var omfattet af forsikringen, hvis den indtrådte i Danmark, og at dækningen ikke forudsatte, at skaden skete på et sted, hvor færdselsloven almindeligvis finder anvendelse, jf. færdselslovens § 1. Dermed var skaden, der indtrådte på marken, ifølge Højesteret også omfattet af motorkøretøjsforsikringen tegnet hos Topdanmark Forsikring.

Da motorkøretøjsforsikringen var i dækning for forholdet, fandt Højesteret ikke, at sagen gav anledning til en stillingtagen til, hvad der ville gælde, hvis forsikringsaftalen ikke opfyldte de EU-retlige krav - modsat landsrettens afgørelse og resultat.

Højesteret fandt derefter, at skaden blev forvoldt ved brug af brandbilen som køretøj, uagtet at brandbilens vandkanon var i brug (og at skaden altså skete i forbindelse med udførelse af arbejde). Højesteret fandt også, at påkørslen af brandmanden måtte anses for at være forvoldt ved uagtsomhed, hvorfor der efter dansk rets almindelige regler (og ikke færdselsloven) var erstatningsansvar herfor.

Højesteret konkluderede på den baggrund, at skaden var omfattet af motorkøretøjsforsikringen hos Topdanmark Forsikring, og at Topdanmark Forsikring derfor endeligt skulle afholde udgiften til forsørgertabserstatningen.

Højesterets dom kan læses her.

NJORD LAW FIRMS BEMÆRKNINGER

Afgørelsen fra Højesteret illustrerer på glimrende vis, at det afgørende for, om - og i hvilket omfang - der er forsikringsdækning i en konkret sag i høj grad afhænger af parternes aftale, dvs. forsikringsaftalen i form af police med tilhørende betingelser.

Efter en konkret fortolkning og vurdering af de i sagen omhandlede forsikringsbetingelser, nåede Højesteret som nævnt frem til, at motorkøretøjsforsikringen tegnet hos Topdanmark Forsikring skulle dække den pågældende skade - også selvom skaden var forvoldt uden for færdselslovens almindelige anvendelsesområde.

Højesteret fik således ikke lejlighed til at forholde sig til og udtale sig om, hvorledes forholdet skulle behandles, hvis forsikringsaftalen ikke opfyldte de EU-retlige krav i Motorkøretøjsforsikringsdirektivets artikel 3, stk. 1.

På nuværende tidspunkt ses det således at være et uafklaret spørgsmål, om en motorkøretøjsforsikring - i de tilfælde, hvor det udtrykkeligt er angivet, at forsikringen alene er i dækning for kørsel omfattet af færdselsloven - skal dække en sådan skade, der er forvoldt uden for færdselslovens almindelige anvendelsesområde. I forlængelse heraf ses det ligeledes at være uafklaret, hvorvidt færdselslovens regler strider imod Motorkøretøjsdirektivet.

Da der for Østre Landsret - så vidt ses - var enighed mellem parterne om, at ulykken netop ikke var omfattet af færdselslovens anvendelsesområde, er det således på nuværende tidspunkt alene Østre Landsret, der har fået muligheden for at udtale sig herom, hvorfor Østre Landsrets dom på nuværende tidspunkt formentlig står ved magt på dette punkt.

HAR DU BRUG FOR YDERLIGERE INFORMATION?

NJORD Law Firm er et højt specialiseret advokatfirma med en række specialister indenfor bl.a. forsikrings- og erstatningsret.

Du er altid velkommen til at kontakte vores advokater.